

Muistiinpanoja Iivantiiran rivitalon kehitysvaiheista

1. Rivitalo kunnan sosiaalisena rakentamisena

Seitsemänkymmentäluvun lopulla syntyi ajatus siitä, että Kuhmo voisi suorittaa niin sanottua sosiaalista rakentamista myös taajaman ulkopuolella. Idean isänä oli kunnanhallituksen puheenjohtaja Oiva Korhonen, joka oli tutustumisretkillä nähnyt vastaavanlaista toimintaa. Niinpä ensimmäinen rivitalo rakennettiin Koskenmäelle.

Iivantiiran rivitaloa ruvettiin suunnittelemaan heti Koskenmäen rivitalon jälkeen vuonna 1979. Tonttia haettiin koulun läheisyydestä ja sellainen löytyi metsähallituksen mailta, koulun vieressä sijaitsevalla kauniilla metsäkankaalla. Suunnittelutyöt jouduttiin teettämään ulkopuolisilla suunnittelutoimistoilla Kajaanissa: LVI, sähköt ja rakenteet. Mutta muilta osin urakasta selviytyttiin paikallisin voimin. Kunnan rakennustoimiston työmiehet suorittivat rakennustyön. Rakennuttaminen ja valvojat löytyivät myös kunnan piiristä. Suorittava työ tapahtui oman rakennusmestarin valvonnassa.

Kostamustyömaa pani osaltaan myös vauhtia rivitalorakentamiseen. Väki pääsi helposti kulkemaan Kostamuksessa töissä, kun asunnot suunniteltiin suorasähköllä toimiviksi niin ettei ylläpidosta ja lämmityksestä tarvinnut erityisemmin huolehtia. Asialla oli paikallisia yrittäjiä, Kuhmon Paikallisähkö ja Kuhmon Putkityö.

ARAVA-lainaan tukeutuvan sosiaalisen rakentamisen perusideana oli tuottaa asuntoja maaseudun alueilla joille ei ollut vaihtoehtoja rakentamistoimintaa. Pasi Tervo kertoo, että kahdeksänkymmentäluvun alussa samassa asunnossa saattoi asua useampi sukupolvi. Nuorilla aviopareilla oli ehkä hyvä asua vinttihuoneissa siihen saakka kun tuli perheenisäystä. Samanlainen ongelma tuli vanhemmilla jotka joutuivat asumaan "oman tyttänsä nurkilla samassa taloudessa".

Iivanrivin ykköstalo ja kyläpostin palveluista kertova kyltti

Eeva Pääkkönen kertoo, että varsinainen juhlahetki koitti sinä vaiheessa kun asuntotoimisto sai ilmoittaa asunnot haettaviksi. Hakemuksia oli jonkin verran yli tarjolla olevan asuntomäärän, josta syystä valintakriteerejä jouduttiin käyttämään.

Vuonna 1997 fuusioitiin kaikki kaupungin asuntoyhtiöt kaupungin omaan asunto-osakeyhtiöön Kuhmon Terva-asunnot ja siinä samassa kaupunki siirsi yhtiön osaksi kaikki perukassa omistamansa rivitalot ja myöhemmin koulujen kyljessä olevat asutokiinteistöt. Uudessa yhtiössä työt sujuivat entistä paremmin kun ei enään tarvinnut huolehtia 18 eri yhtiön yhtiökokouksista, hallituskokousten pöytäkirjoista ja asukasvalinnoista.

'Iivanrivi'-kohteen käyttöaste oli hyvä ja vielä vuonna 2004 talo oli lähes täynnä. Silloin suoritettiin jopa pientä saneerausta: käyttöveden kanaali uusittiin, keittiölaitteita vaihdettiin. Mutta tämän jälkeen asunnot alkoivat jäämään enenevässä määrin tyhjiilleen. "Lopussa Iivantiiran rivitalo oli niinkuin hupenevan väestönsä menettävän pitäjän perikuva. Kohteessa asui ainoastaan yksin asuvia miehiä." Terva-asuntojen tavoitteena oli tarjota vuokra-asuntopalvelua läpi pitäjän, mutta käyttöasteen vähennyttä kohteesta oli pakko luopua.

2. Rivitalossa toimiva kyläposti

Iivantiiran posti oli aluksi Soihdinvaarassa, jossa postin virkailija Veikko Kyllönen jatkoi jo hänen äitinsä aikana alkanutta postitoimintaa. Kuhmo-Hyrnsalmi reittiä kulkeva postiauto toi lähetykset Soihdinvaaraan, jossa Posti-Veikko lajitteli sen toimitettavaksi edelleen kylän asukkaiden postilaatikkoihin.

Rivitalon valmistuttua toiminta siirtyi omaan tarkoituksenmukaiseen rivitalohuoneistoonsa, jossa ylläpidettiin kaikkia ajan postipalveluja. Mervi ja Klaus painottavat, että toimisto oli kuitenkin enemmän kuin vain pelkkä posti: Se oli kylän asukkaiden kohtaamispaikka. Tiloissa oli kirjasto-nurkkaus ja lääkekaappi. Jossain vaiheessa postin luona oli myös myymäläautossa toimiva hieno kioskki. Sen lisäksi postitoimistossa tarjottiin kopiointipalvelua ja otettiin vastaan veikkauskuponkeja.

Patokankaan Ismo eli Ismo Kyllönen on taitava automekaanikko, mutta myös taitava maalarimestari. Klaus tuotti mallit ja Ismo toteutti Iivantiirasta ja sen rivitalossa toimivasta postista kertovia opasteita teiden varsille sjoitettaviksi. Osa niistä on vielä tallella teiden varsilla. Posti halusi kuitenkin rationalisoida toimintojaan. Sillä tavalla myös Iivantiiran postin asema tuli uhanalaiseksi. Viisi Iivantiiralaista lähtivät 3. lokakuuta 1990 Helsinkiin esittämään vastalauseensa eduskunnan portailla: 'Maaseudun postit säilytettävä'. Kotiin tultuaan delegaation jäsenenä, mutta myös valokuvaajana mukaan lähtenyt Klaus valmisti Mervin kanssa infotauluja, joissa he kertoivat että kaikki eduskuntaryhmät olivat luvanneet äänestää 200 miljoonan markan tukirahan puolesta, jolla olisi saatu vähintään vuoden jatkoaikaa postin säilymiselle.

Aktiivisesti työvoimatoimiston kanssa yhteistyötä tehnyt kylätoimikunnan puheenjohtaja Voitto Pulkkinen tarttui tilanteeseen. Unto Niskasen kanssa synnytetty kyläyhdistys, jonka säännöissä vielä tänäkin päivänä mainitaan postipalvelujen ylläpito. Voitto tuotti työllistymisrahoilla postineititoimitsijoita, jossa tehtävässä toimi mm. Metsämäen Pirkko, siis Pirkko Heikkinen ja Hetekorven Tuula. Työllisyysvaroilla toimiminen oli kuitenkin haasteellista. Kun Klaus joutui toimimaan Kuhmosta käsin samassa postineidin tehtävässä, valkeni kyläaktivisteille pian että tehtävä oli käymässä ylivoimaiseksi.

Philip Donner

Voitto Pulkkinen ja tytär astelevat vastaperustettuun rivitalon kioskiin (valokuva Antero Komulainen)

Lähteitä

Toimitusjohtaja Pasi Tervon ja asuntosiihteri Eeva Pääkkösen haastattelu 7.10.2009 Kuhmon Tervasuntojen toimitiloissa.

Haastattelu taiteilija Klaus ja käsityönoipettaja Mervi von Mattin kanssa 6.10.2009, Kuhmon Pallokujalla, haastateltavien kotona.